

૧૨૦૩૩

છગનલાલ ખાતીરામ શાહ કૃત

—: સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાના :—

ભૂગોળ શિક્ષક.

ખીજ ચોપડીનો
ડિફરેન્શિયલ શિક્ષક
ત્રણ આના

I
1925-29-1-19
વિદ્યાપ્રેર

જનકજી

મર્ચ હક સ્થાપીત
કિંમત ૦-૩-૦
પોસ્ટેજ બુક
૧૯૨૫

જનકજી

ખીજ ચોરણ ખાતે
અકગણિતના
મનોચિત્ર
પાંચ આના

Reg. No. 176

છગનલાલ ખાતીરામ શાહ
“મુખગણિત શિક્ષક” વગેરેના કર્તા—શાહપોર-સુરત.

જનકજી

ચોરણની સહિશાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

अनुक्रमांक १२०३३ वर्गीक

पुस्तकानुं नाम यो यो शिवाय ३३१० १२१०

विषय मध्यम: ८४३.२.२३५९म

સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો

“ભૂગોળ શિક્ષક”

રચનાર — છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

“ભુખગણિત શિક્ષક” “ડિક્ટેશન શિક્ષક” વગેરેના કર્તા

રચનારનું ઠેકાણું — શાહપોર—સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત

કર્તાએ સર્વ હક સ્વાધીન રાખ્યા છે

સુધારેલી વધારેલી આવૃત્તિ છઠ્ઠી પ્રત ૩૦૦૦.

સુરત બરાનપુરી ભાગળ બાણવાળી પોળમા શ્રી “અનાદિલ
બંધુ” શ્રી પ્રેમમા ગોવિંદજી ડાહ્યાભાઈ નાયકે છાપે

તા ૨૫-૧૨-૧૯૨૪

સવત ૧૯૮૧

કિંમત ત્રણ આના પોસ્ટેજ બુદ્.

બીજા ધોરણના “અંકગણિતનાં મનોયત્ન”

મંજુર થયાના હુકમ નબર તથા તારીખ.

મહેરમાન જામનગર એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર માહેમની ઓફિસના એ જ નં ૪૪૧ તા ૨૧-૭-૧૯૧૯ ના પત્રમા જણાવવામા આવ્યું છે, કે “અંકગણિતના મનોયત્ન” પાઠ્ય આના આ રેટની રકમોમા બીજા ધોરણમા

ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે

મહેરમાન વાકાનેગ રેટના એજ્યુકેશનલ સેક્ટરી સાહેમની ઓફિસના નં ૫૧ તા ૩૦-૧૨-૧૯૧૯ ના પત્રમા જણાવવામા આવે છે, કે

અંકગણિતના મનોયત્ન - ૧૨૩૩
“અંકગણિતના મનોયત્ન” પાઠ્યઆલેખી

વા હ સા આ ના રૂ૦ તા ૧૭-૧૯૧૯ થી આ રેટમા નિશાળોમા ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામા આવેલ છે

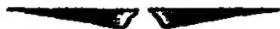
મહેરમાન કાડિઆવાડના એજટ ટુ ધ ગવર્નમેન્ટ માહેમની ઓફિસના પોતાના હુકમ નં ૭૯ તા ૨-૮-૧૯ થી બીજા ધોરણના “અંકગણિતના મનોયત્ન” પાઠ્ય આના

કાડિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમા

ઇનામ અને લાયઝેરી બુક તરીકે મંજુર કર્યા છે.

એ જ નં ૨૯૩ તા ૧૧-૯-૧૯૧૯ ગોડળ રેટમાં ઇનામ લાયઝેરી માટે મંજુર.

હુ મુ નં ૪૧૬ તા ૨૮-૮-૧૯૧૬ રાજકોટ રેટમાં લાયઝેરી માટે મંજુર

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત
સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો

ભૂગોળ શિક્ષક

જે દિશામાં સુરજ ઊગે છે તે ઉગમણી અથવા પૂર્વ દિશા.
જે દિશામાં સુરજ આથમે છે તે આથમણી અથવા પશ્ચિમ દિશા.
સુરજ માથુ મો કડી ઉભા રહીએ તો ડાયા હાથ તરફની ઉત્તર
દિશા, અને જમણા હાથ તરફની દક્ષિણ દિશા.

રાતે ધ્રુવનો તારો જે તરફ દેખાય છે તે તારા તરફની ઉત્તર
દિશા, અને તેની મામેની દક્ષિણ દિશા.

ધ્રુવના તારા તરફ મો કડી ઉભા રહીએ તો ડાયા હાથ તરફની
પશ્ચિમ દિશા, અને જમણા હાથ તરફની પૂર્વ દિશા.

દિશાઓ ચાર છે પૂર્વ, પશ્ચિમ, ઉત્તર, દક્ષિણ,
પૂવ અને પશ્ચિમ તેમજ ઉત્તર અને દક્ષિણ સામઆમી દિશાઓ છે.

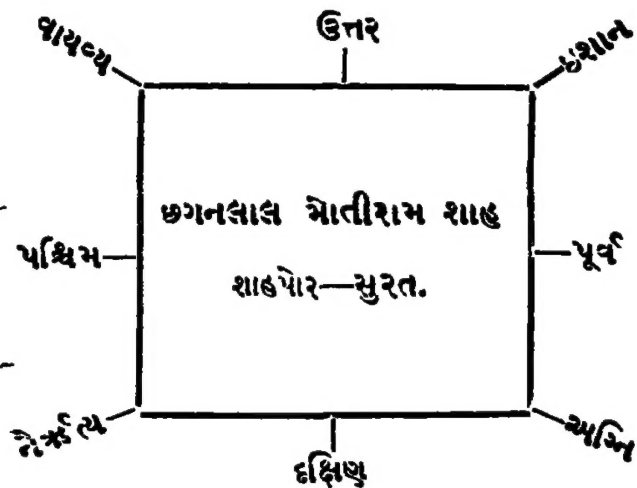
દિશા વિષે દોહરો

સુરજ ઉગે છે પર્વમા, આથમનો પશ્ચિમ,
પૂર્વ બણી મો રાખતા, જમણી ગમ દક્ષિણ
ડાળી ગમ ઉત્તર દિશા, મળી દિશા થઈ ચાર
એ ચારે દિશા તણો, મનમાં કરો વિચાર

નકશાની દિશાઓ.

નકશા સાથુ મો કરી ઉભા રહીએ, તો માથા તરફની એટલે
ઉપરની ઉત્તર દિશા, પગ તરફની એટલે નીચેની દક્ષિણ દિશા.
જમણા હાથ તરફની પૂર્વ દિશા, અને ડાયા હાથ તરફની
પશ્ચિમ દિશા.

નકશાની દિશાની સમજ

—ઝેઝેઝે વ્યાખ્યાઓ હહહહ—

શહેર-તેમા હારમધ અને છોઅધ ધણા ધરો તથા મોટા મોટા બજારો આવેલા હોય તે

કોટ-શહેરના બચાવ માટે બાંધેલી બાડી, પહોળી, ઉચી ભીંત.

પરા-શહેરનો પાઞ્ચમી વધેલો ભાગ, અથવા મોટા કોટ અને નાના કોટની વચ્ચેનો ભાગ,

દરવાજા-શહેરમા જવા આવવા માટે મોટા કોટમા મૂકેલા દરવાજા.

લાગણ-નાના કોટમા જવા આવવા માટે મૂકેલા નાના દરવાજા.

બારી-નદીના કાંઠે પર જવા આવવા માટે મૂકેલા નાના દરવાજા.

[૬] બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણઆના

નકશો—કોઇ ગામ કે શહેરનો માપ પ્રમાણે કાઢેલો નમૂનો
સડક—પથગથી બાધેલો રસ્તો

રેલવે—રોડાની સડકનો બાધેલો રસ્તો, જેનાપર આગગાડી ચાલે છે તે.

રેટેશન—આગગાડી ઉભી રાખવાનું મુકરર ઠેકાણું

ગુડસર્વાઈડ—આગગાડીમાથી માત્ર ચઢાવવા ઉતારવાનું ઠેકાણું

જકશન—જ્યાં આગળ આગગાડીના રસ્તા મળે છે તે

આયાત—ખીજે ગામથી આવતો માલ

નિકાસ—ખીજે ગામ જતો માત્ર

ગેટ—પોલીસનું ચાલુ અથવા ચોકી

બાર્ડ—જે કોકણે વહાણ લગારવામા આવે છે તે

ડકકો—વહાણમાથી માલ ચઢાવવા ઉતારવા માટે બાધેલો
લાકડાનો ઘાટ

પૂલ—નદી કે ખાડી પરથી માણસો તથા ગાડીઓ જવા માટે
બાધેલો રસ્તો

બદર—નદી કે ફળીઆ કાંઠે આવેલું શહેર કે જ્યાંથી વહાણ મારફત
ધણે માલ આવજમ થતો હોય તે

ગામડું—નાના ગુપડા જેવા ધરોતો જયો

ગામ—યોડા વર ને ફળીઆનો જયો

કરબો—તાનુકાનું સાચી મોટું ગામ

તાલુકો—વણા ગામ મળીને ચમેયો મામલતદારના તા.યાનો ભાગ.

લાકું—નદી કાંઠાની ખેડવા લાયક રેતાળ જમીન

ચગાની જમીન—નદીનું મગડું ફળીને બનેલી જમીન

બેટ—જેની ચારે બાજુ પાણી ને વચમા જમીન હોય તે

બીજા ધેરણનો મુખગણિત શિક્ષક બે આના [૭]

કાઠો-જમીનનો જે ભાગ પાણીની લગાવગ આવેલો હોય તે.
 મૂળ-નદી જે ઠેકાણેથી નીકળે છે તે જગા
 મુખ-નદી જે જગાએ દરીઆને મળે છે તે જગા, નદીના મૂળ
 આગળની જગા ઉચી તે મુખ આગળની નીચી હોય છે
 સમુદ્ર-દરીઓ એનું પાણી ખાર હોય છે
 નદી-મીઠા પાણીનો રેયો પર્વત અથવા સગેવરમાયી નીકળી ઢળતી
 - જગામા થઈ બીજી નદી કે દરીઆને મળે છે તે
 ખાડી-શહેરનું પાણી વહી જવા માટે ખોદેની મોટી ખાડ
 તળાવ-જેની ચારે બાજુ જમીન તે જગ્યા પાણી હોય તે,

સુરત શહેર.

સુરત નામની રામજણી પરથી સુરત નામ પડ્યું વિદ્વાન કોણે
 એને સર્વપુર કહ્યું.

સીમા-ઉત્તરે-ગોતાલાવાડી, કતારગામ ને તેડની જમીન. પૂર્વે
 રેલવેની સડ, વરાળ, પુણા અને કુબારીઆની જમીન દક્ષિણે-કંપના
 ને મજુરાની જમીન પશ્ચિમે-તાપી નદી

વિસ્તાર-કતારે વરિઆવી દરનામથી દક્ષિણે નવસારી દરનામ
 સુધીની લંબાઈ ચાર માઇલ છે, અને પૂર્વે સરાહના દરનામથી પશ્ચિમે
 અડવાના દરનામ સુધીની લંબાઈ ચાર માઇલ છે

ભાગો-એ છે (૧) મોટા અને નાના કોટની વચ્ચેનો ભાગ (પરા)
 (૨) નાના કોટની અંદરનો ભાગ (શહેર)

રોડનથી કિયા સુધી મોટી પહોળી સડક પૂર્વ પશ્ચિમ બાધેલી
 છે, તેથી પણ શહેરના ઉત્તર અને દક્ષિણ એવા બે ભાગ થયેલા
 જણાય છે.

[૮] બીજી ચોપડીના અર્થ ચાર આના

કુદરતી રચના-શહેરની જમીન કરતા પરાની 'જમીન' નીચી છે શહેરના બે ભાગનું પાણી સૈયદપુરી ભાગજથી મક્કા ભાગજની ખાડીમાં વહી તાપીમાં જાય છે. તેથી શહેરની પશ્ચિમનો ઢાળ ઉત્તર દક્ષિણ છે. શહેરની જમીન ચગાની બનેલી છે મટોડું કાળું અને પીળું એમ બે જાતનું નીકળે છે. પીળા મટોડામાંથી મરડીઆ કાકરા નીકળે છે તે હો જતાવવાના કામમાં આવે છે, અને કાળા મટોડાના વાસણ, નળીઆ ઇટો, રમકડા બને છે

નિયાણુ લાગો—નવસારી બજાર, સગરામપર, વરિઆવી ભાગજ, ગવેમડી અને ભાગાતળાવ

નદી—તાપી એ સાતપુડા પર્વતમાંથી નીકળે છે અને સુરતથી ચૌદ માઈલ પર અગ્ની સમુદ્રને મળે છે તાપી નદીમાં હોપ પૂલ આગળ એટ છે

હવાપાણી—દરીઓ પાસે હોવાથી વરસાદ ધણો એટલે ૩૯ ઇંચ પડે છે, અને તાપ ઓછો લાગે છે હવા બેજવાળી છે

વસ્તી—એક લાખ ઓગણીસ હજાર જેમો નવાણુ માણસની છે તેમાં હિંદુ, મુસલમાન, પારસી, શ્રાવક, અને ખ્રિસ્તી મુખ્ય છે હિંદુઓમાં વાણીઆ, બ્રાહ્મણ, ભાટીઆ, કણુખી, કાઠીઆ, અનાવવા બ્રાહ્મણ, કાયસ્થ, નાગર, ધાચી, ગોના, ખતરી વગેરે છે

ધર્મ—હિંદુ ધર્મ—હિંદુઓનો મુસલમાની ધર્મ—મુસલમાનોનો. જરથોસ્તી ધર્મ—પારસીનો જૈનધર્મ—શ્રાવકનો ખ્રિસ્તી ધર્મ—ખ્રિસ્તીઓનો

ધંધો—વેપાર અને કારીગીરીનો, નોકરીનો, અને મજૂરીનો.

ચોથોસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક બે આના [૬]

હુન્નર—રેશમ અને કસમનો વણાટ; લાકડા, સુખડ અને હાથીદાતનુ કેતરકામ, ચાદલા, હીરા, માણેકનુ જડાવકામ, જીવ્યજીવનું ભરતકામ, હોંગોક, રસકપુર તથા બરૂંચી બનાવવાનુ કામ એ સિવાય કાપડ વણવાની મીથો, ર કાતવાના જીનો, રૂની ગાસડી બાધવાના પ્રેસો; ચોખાની મીથો, હાપખાના, અનાજ દળવાની ઘટ્ટીઓ, બરૂં તથા સોડાવોટર બનાવવાના કારખાના, હુન્નરશાળા

નિકાસ—રેશમી કાપડ, કીનખાખ, જીવ્યજીવનું ભરતકામ, લાકડાં, સુખડ તથા હાથીદાતનુ કેતરકામ, ચાદલા, હોંગોક, રસકપુર, શાક-બાજી તથા મિઠાઈ

આયાત—બધી જાતનુ અનાજ, શાકબાજી, સુતરાઉ, રેશમી તથા બીનનુ કાપડ, રેશમ, લોહાનો તથા કાચનો સામાન, ઘરખાનુ, દવાઓ, ખાડ, નાળિયેર, રમકડા, કાગળ, ગ્રાસનેલ, પથરા અને ઇમા-રતી લાકડા વગેરે

અધિકારીઓની ઓળખાણ.

કલેક્ટર—જિલ્લાનો મુખ્ય અમલદાર

હજુર ડેપુટી કલેક્ટર—જિલ્લાની તિજ્જેરીનો ઉપરી

પોલીસ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ—જિલ્લાની પોલીસનો મુખ્ય અમલદાર.

પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર—ફાજદારના ઉપરી

પોલીસ સબ ઇન્સ્પેક્ટર—તાલુકાની પોલીસના મુખ્ય ઉપરી (ફાજદાર)

જમાદાર—બે ત્રણ હવાલદારનો ઉપરી

હવાલદાર—બે ત્રણ ગેટનો ઉપરી

[૧૦] સુસ્ત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના

નાયક—ગેટનો ઉપરી

ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ અથવા સેશન્સ જજ—જિલ્લાના ઇન્સાફ કર-
નાર મુખ્ય અમલદાર

સીટી માજિસ્ટ્રેટ—શહેર ફાજાગી નાના ગુના ચુકવનાર અધિનારી
એકિઝક્યુટિવ એજનીયર—માધકામ ખાતાનો મુખ્ય અમલદાર
સિવિલ સર્જન—જિલ્લાના દવાખાતાના મુખ્ય ઉપરી.

પોસ્ટ માસ્ટર—પોસ્ટ ઓફિસના ઉપરી

તાર માસ્ટર—તાર ઓફિસના ઉપરી

સ્ટેશન માસ્ટર—સ્ટેશનના મુખ્ય ઉપરી

આખકારી કલેક્ટર—સરકારની રમ્મ વગર કેરી વસ્તુ ખનાવનાર તથા વેચ-
નાર ઉપર ફેખરેખ રાખનાર મુખ્ય અમલદાર

ડેપુટી એજ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર—જિલ્લાના કેળવણી ખાતાના
મુખ્ય અધિનારી

મામલતદાર—તાલુકાના ઉપરી અમલદાર

પટેલ તલાટી—ગામના મુખ્ય અધિકારી

મેસિડટ—મ્યુનિસિપાલીટીના રૈયત તરફના ખીન પગારદાર મુખ્ય
અધિકારી

ચીફ ઓફિસર—મ્યુનિસિપાલીટીના સરકારે નીમેલા મુખ્ય અમલદાર.

શહેર સુધરાઈ અથવા મ્યુનિસિપલ ખાતુ—રસ્તા
બધાવવાનું તથા સમરાવવાનું, સડક પર પાણી છાટવાનું, રોતે દીવા
કરવાનું, પાણી વહી જવાની ગટર બાધવાનું તથા સમારવાનું, ચૂચ
પાણી પુર પાડવાનું, શરૂઆતની કેળવણી આપવાનું, આગ તથા રેલ્વે
શહેરનું રક્ષણ કરવાનું, બગડેલા શાકભાજી તથા અનાજ વેચાતાં બટ-

બીજી ચોપડીનો ડિક્ટેશન શિક્ષક ત્રણ આના [૧૧]

કાવવાનું, અને ધરવેરો, જળવેરો, નાગવેરો, ગાડીવેરો વગેરે ઉવરાવવાનું; તથા બીજો ગામથી આવતા માથ પર જકાત લેવાનું કામ કરે છે, એના મુખ્ય ઉપરી પ્રિસિડન્ટ તથા ચીફ ઓફિસર સાહેબ છે.

લોડલોર્ડ ખાતુ —ગામના માણસોએ પમદ કરેલા સભામંદોની સભાને લોડલોર્ડ અને એ ખાતાને લોડલોર્ડ ખાતુ કહે છે. ગામની નિરાળો ચલાવવાનું અને રસ્તાઓ, કુવા, તળાવો વગેરે જવાબદારી તથા સમરાવવાનું કામ કરે છે એના મુખ્ય ઉપરી મામલતદાર સાહેબ છે.

ઈતિહાસ—સુરતને નામે પાગ રાહેર છે, તે પહેલાં મોટું શહેર હતું. રાહેરના સોદાગરોના મોટા વહાણો આ પાગ લગારતા એ કાઠાની જગામા માગી, ખારવા ને બીજા એવાજ લોડ રહેતા, તેથી તે માછીવાડાને નામે ઓળખાતી એમા એક ગદી એટલે ચુરજ ધાટની નાની ઈમારત બાંધી હતી ત્યાં રાહેર સરકાર ન્યાયીઓને પકડી કેદ રાખતી. કોઇ નાગર જમીનદારની વિધવા પોતાના નાનકડા પુત્ર ગોપીને લઈ કોઇ કાગળથી અહીં આવી રહેલી એ વખતે રાહેરના એક નવાયતા (નવા આવેલા) એ પોતાની રાખ સુગંધને કાઢી મૂકી તે કટાણી મોકલે જતા જવા તૈયાર થઈ મકે જતી વેળા ગોપીની માને લાખો રૂપીઆના દાગીના સોપતી ગઈ જતા જઈ આવી ટુક મુદતમા મરી ગઈ, એટલે તેના પૈસાથી ગોપી ધનવાન થઈ ગયો તેણે મોગી મોટી હવેલી ને વાડી કરાવી ને વેપાર લાખ્યો. જુદી જુદી જગાના વેપારીઓ વેપાર કરવા અહીં આવી રહેવા લાગ્યા ને વસ્તી વધતી ચાલી. રાહેર તૂટ્યું ને સુરત

[૧૨] બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ૩ આના.

શહેર મોટું થતું ચાલ્યું અને ૧૭૯૬માં શહેરની વસ્તી ૮ લાખની કહેવાતી. મોગલ પાંચાહીમાં સુરત જેવું કોઈ બંદર નહોતું સમગ્ર યુરોપીઅનો હિંદુસ્તાનનો માલ સુરતમાંથી જ ખરીદતા એ વખતે લોકને રોજગાર ને સુખ સારા હતા શહેરની શોભામાં કાઠિય મણા નહોતી દુનિયાના ધણા ભાગના માણસો પહેરવેશ ને જુદી જુદી રીતભાતથી શહેર શણગારી રહ્યા હતા બંદર ને બજારમાં તરેહ તરેહવાર માલ-સામાન તકનકતા હતા હિંદના જુદા જુદા ભાગમાંથી વણજારો આવતી સુરતના બજારમાં ૨૦ લાખની રોજ ઉચલપાચલ થતી. પણ બધા દિવસ સરખા જતા નથી ચલતી પડતી થયાજ કરે છે અને ૧૬૬૪ અને ૧૬૬૯ની શિવાજીની લૂટ; ૧૮૩૭ અને ૧૮૮૯ની મોટી આગ, ૧૮૮૨ની મોટી રેલ, ૧૭૯૧ અને ૧૯૫૬ ના દુકાળ તથા ૧૮૯૭ અને ૧૯૦૪ ની મરકીએ અને ૧૯૧૮ ના ઇન્ડિયન એન્ડાએ સુરતને હાલહવાલ કરી નાખ્યું તાપી નદી પુરાતી ગઈ અને મુબઈ વેપારનું મથક થયું

અમેજ મરકાગના શાતિકારક અમલથી તેમજ મક્રાઈ બાબતનો પૂલ તથા વરિઆની બાબતનો કોટ વગેરે બાધકામોથી રેલથી, અને શહેરમાં મ્યુનિસિપાલિટીનું નળ ન બાવેલા હોવાથી આગથી ઝાઝું નુકસાન થવા પામતું નથી

બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા, ૩ આના.
બીજી ચોપડીનો ડિક્શરેશન શિક્ષક ૩ આના.
બીજા ધોરણનો “મુખ્યગણિત શિક્ષક” એ આના.

બીજા ધોરણનો મુખગચ્છિત શિક્ષક બે આના. [૧૩]

મોટા (બહારના) કોટના બાર દરવાજાનાં નામ.

દિશા	દરવાજાનું નામ	નામ પડવાનું કારણ.
ઉત્તરે	(૧) ફાટકનો દરવાજો	તાપી નદીની રેલના પાણી કોટ ફાડી શહેરમા આવતા તેથી
	(૨) વરીઆવી	વરીઆવ જવાની સડક છે તેથી
	(૩) કતારગામનો	કતારગામ જવાની સડક છે તેથી
	(૪) લાલ દરવાજો	લાલદાસ સાધુનો મઠ હતો તેથી.
	(૫) દિલ્હી દરવાજો	દિલ્હીના પાદશાહનો હુકમ આ દરવાજેથી આવેલો તેથી
પૂર્વે	(૬) સહરાનો	સરાહ એટલે ધર્મશાળા હતી તેથી
	(૭) સલાબતપરાનો	નવાબ સલાબતખાનના નામ પરથી
	અથવા સલાહ પરાનો દરવાજો	
દક્ષિણે	(૮) માનનો દરવાજો	નવાબી વખતમા આ દરવાજા બહાર માન આપનામા આવતું તેથી.
	(૯) નવસારી અથવા ઉધનાનો દરવાજો	નવસારી જવાની સડક છે તેથી ઉધના જવાની સડક છે તેથી
	(૧૦) જફરઅલી	નવાબ જફરઅલીખાન પરથી
	અથવા હનુમાનનો દરવાજો	રોકડીઆ હનુમાનનું દેહડ છે તે પરથી
	(૧૧) મજુરા દરવાજો	મજુરા ગામે જવાય છે તેથી
પશ્ચિમે	(૧૨) અઠવાનો	અઠવા ગામે જવાય છે તેથી
	અથવા લાઇન્સનો	લાઇન્સમા જવાની સડક છે તેથી

ઔગણ્ણીસ પર્વના નામ તથા તે નામ પડવાનાં કારણ

દિશા	પરાતુ નામ	નામ પડવાનું કારણ
પૂર્વ	(૧) ઐગમપર	ઐારમજીબની બેન રહેલા તે પરથી.
	(૨) સલામતપર	નવામ મલામતખાનના નામ પરથી.
	(૩) નતુ પર	આગમા બળી જવાથી નતુ બધાવેતુ તે પરથી
	(૪) ઇદરપર	ઇદરજી દેશાઈના નામ પરથી
અગ્નિમા	(૫) રસ્તમપર	રસ્તમજીના નામ પરથી
દક્ષિણ	(૬) સગરામપર	સવગમ દેશાઈના નામ પરથી
	(૭) સામપર	સામજી દેશાઈના નામ પરથી
	(૮) રૂદરપર	રૂદરજી દેશાઈના નામ પરથી.
	(૯) રહેમતપર	રહેમતખાનના નામ પરથી
નૈર્ઋત્યે	(૧૦) ખડેરાવપર	ખડેરાવના નામ પરથી
	(૧૧) નાનપર	વવદાએ નાનુ પડ વસાવેતુ તેથી.
વાયવ્યે	(૧૨) ધાસ્તીપર	સુરતના નવામ આસુદીન પરથી.
ઉત્તરે	(૧૩) સૈયદપર	સૈયદ એકુસ સાહેબ પરથી
ધશાને	(૧૪) રામપર	રામભાઈ અનાવલાના નામ પરથી
	(૧૫) રૂઝનાથપર	રૂઝનાથ અનાવલાના નામ પરથી
	(૧૬) હરિપર	હરિભાઈ અનાવલાના નામ પરથી
	(૧૭) મહીધરપર	મહીવર અનાવલાના નામ પરથી
	(૧૮) હેદરપર	હેદરખાનના નામ પરથી
	(૧૯) મંચરપર	મંચેરજીના નામ પરથી.

બીજી ષોષડીના અર્થ ત્યાર આના. [૧૫]

બાર ભાગળનાં નામ તથા નામ પડવાનાં કારણુ

દિશા	ભાગળનું નામ	નામ પડવાનું કારણુ.
ઉત્તરે	(૧) વરીઆવી ભાગળ	વરીઆવ ગામ જવાય છે તે પરથી
પૂર્વે	(૨) સૈયદપુરી , (૩) બરહાનપુરી ,	સૈયદપરામા જવાય છે તે પરથી. બરહાનપુર જવાનું તે પરથી
દક્ષિણે	(૪) નવસારી , (૫) મજુરા ,	નવસારી જવાય છે તે પરથી મજુરા ગામે જવાનું તે પરથી.
-	(૬) બાદશાહી , (૭) મક્કાઈ , (૮) ડકાની ,	મોગલ પાદશાહની સ્વારી એ ભાગળેથી આવતી તે પરથી એ ભાગળે થઈ મકકેજતા તે પરથી. વહાણુમા માલ ચડાવવા ઉતારવા લાકડાનો ડકકા બાધેલો છે તે પરથી
પશ્ચિમે	(૯) રામ આવા- રાની ભાગળ (૧૦) મીરબહેરની ભાગળ (બક્ષીનો આવારો) (ગુજરી આવારો) (૧૧) મુલ્લાં ખડ કીની ભાગળ (૧૨) લક્કડ કોટની ભાગળ	રામઆ રનાન કરવા એ ભાગળે જતા તે પરથી મીરબહેરના નામ પરથી બક્ષી સાહેબના નામ પરથી બખર બરાતો તે પરથી મુલાજીનું મકાન હતું તે પરથી. લાકડાનો કોટ કરાવેલો તે પરથી.

[૧૬] ચોર્થાંસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક બે આના.

સહેરના મુખ્ય ભાગો

(૧) ચોકઅખર	કિલ્લાની પૂર્વમાં	પુલા મેદાનમાં બગ્ગ મરાતો તેપરથી
(૨) મુઘાંનો ચકલો	ચોકઅખરની ઉત્તરે	મટારના મુઘા પરથી
(૩) માછલીપીઠ	મુઘાચમ્લાની દક્ષિણે	માછલીઓ વેચાતી તેથી
(૪) રાણીતળાવ	માછલીપીઠની પર્વમાં	ગોપીની ઘેરી જે રાણી ફહેવાતી તેણે તળાવ મધાવેલું તે પરથી
(૫) કલ્પપીઠ	રાણીતળાવની નૈઋત્યમાં	આ બગ્ગ હતું તેથી.
(૬) કેળાપીઠ	કલ્પપીઠની દક્ષિણે	કેળા વગેરે ફળો વેચાતા તે પરથી
(૭) રહીયાસોનીના ચકલો	કેળાપીઠની અગ્નિમાં	રહીયા સોનીના નામ પરથી
(૮) ભાગાતળાવ	કેળાપીઠની નૈઋત્યમાં	ભાગેલું તળાવ હતું તે પરથી
(૯) ગોપીપર	કેળાપીઠની દક્ષિણે	ગોપીએ વસાવેલું તેથી
(૧૦) વાડીફળીઉં	ગોપીપરાની પૂર્વમાં	વાડીઓ હતી તે પરથી
(૧૧) ખપાટીઆ ચકલો	વાડીફળીઆની પશ્ચિમમાં	ખજુરાની પીઠ હતી તે પરથી
(૧૨) સધાડીઆવાડ	ગોપીપરાની દક્ષિણે	સધાડોઆ (ખરાદોઆ) ની વસ્તી હતી તે પરથી
(૧૩) બડેખાંનો ચકલો	ગોપીપરાની પશ્ચિમે	બડેખાના નામ પરથી
(૧૪) આમુરખેગનો ચકલો	બડેખાના ચકલાની પશ્ચિમે	આમુરખેગના નામ પરથી

શહેરમાંનાં બજારો

બજારનું નામ.	ઠેકાણું	શું શું વેચાયછે.
(૧) ઘઃસતી પીઠ	મેગમપરામા	નામ
(૨) દાણાપીઠ	મેગમપરામા	અનાજ
(૩) ઝાંપા બજાર	સલાબનપરામા	મનળી જાતનો માલ
(૪) ભાતની પીઠ	નવાપરામા	ભાત
(૫) સોના ચાંદીનો બજાર	નવાપરા, હરીપરા ને નાણાવટમા	સોના ચાંદીના દાગીના
(૬) કાપડ બજાર	અરહાનપુરી ભાગળ ને ચોકબજાર	કાપડ
(૭) કંસારા બજાર	અરહાનપુરી ભાગળ	તામા પિત્તળના વાસણો
(૮) અરહાનપુરી ભાગળ - જનો બજાર	અરહાનપુરી ભાગળ	શાકભાજી વગેરે
(૯) લીમડાચોકનો ,,	અરહાનપુરી ભાગળની પશ્ચિમે	કાપડ, મિઠાઈ, અનાજ, ચોપડી, કાચનો સામાન
(૧૦) મજીપીઠ બજાર	લીમડાચોકની પશ્ચિમે	લોહનો મામાન, દવા,
(૧૧) ચૌરાનો બજાર	કેળાપીઠમા	શાકભાજી, મિઠાઈ, અનાજ
(૧૨) મોટામંદિરનો ,,	કેળાપીઠમા	કાપડ
(૧૩) ભાગાતળાવનો ,,	કેળાપીઠની પશ્ચિમમા	દવા, કાપડ, પરચુરસ માલ
(૧૪) ચોક બજાર	ભાગાતળાવની પશ્ચિમે	કાપડ, ફરનીચર
(૧૫) નાનાપરાનો બજાર	નાનાપરામા	સધળી જાતનો માલ
(૧૬) નવસારી બજાર	નવસારી ભાગળે	સધળી જાતનો માલ
(૧૭) ઝવેરી બજાર	ઝાંપીપરામા	ડીરા, મોની, માણેક વગેરે
(૧૮) વરીઆવી બજાર	વરીઆવી ભાગળે	અનાજ, શાકભાજી વગેરે
(૧૯) લાલહરવાળનો ,,	લાલહરવાળ આગળ	અનાજ, શાકભાજી વગેરે
(૨૦) ગલેમંડીનો ,,	સ્ટેશનની પશ્ચિમમા	સનળી જાતનો માલ
(૨૧) સ્ટેશનનો ,,	સ્ટેશનની સામે	હોટસો, વીંછી

[૧૮] બીજી ચોપડીના અર્થ ચાર આના.

—હિંદુઓનાં દહેરાનાં નામ—

કેળાપીઠમાં—મોટું મંદિર.

ખપાટીઆ ચકલામાં—ગિરધરલાલજી અને લક્ષ્મીનારાયણજીનું મંદિર
નાણાવટમાં—વિકૃલનાથજીનું મંદિર

બાલાજીના ચકલામાં—બાલાજીનું, કાળકા માતાનું, કાશી વિશ્વનાથ
મહાદેવનું, શ્રીવિકૃલનાથજીનું, શ્રીનાથજીનું શ્રીગણ-
છોડજીનું, શ્રીરામચંદ્રજીનું અને રાધાવલ્લભનું મંદિર.

અબાજીના ચકલામાં—અબાજીનું અને કાળકા માતાનું દહેરું.

ગોપીપરામાં—મટજીનું, ગોસાહજીનું, હાટકેશ્વર મહાદેવનું, લલ્લુજી
મહારાજનું, ગોવિંદજી મહારાજનું અને ગોરા રામજીનું
મંદિર

સલાખતપરામાં—સત્યનારાયણજીનું મંદિર

શાધાડીઆવાડમાં—નિર્મળદાસ મહારાજનું, મોજેશ્વર મહાદેવનું.

સગરામપરામાં—કબીરજીનું, રોકડીઆ હનુમાનનું

સુદ્ધાં ખડકી—પાનગી હનુમાનનું.

રામપરામાં—સ્વામીનારાયણજીનું

ૐૐૐ જૈનોનાં દહેરાં. હહહ

શાહપોરમાં—ચિતામણીનું

ગોપીપરામાં—મહાવીરસ્વામીનું, આદિશ્વર ભગવાનનું.

ૐૐૐ પારસીની અગિઆરીઓ. હહહ

સૈયદપુરી લાગળનાં—શહેનશાહી આતશબેહરામ તથા અગિઆરી.

શાહપોરમાં—ક્રમી આનંદજીદેરામ.

માઝબીપીઠ, રસ્તમપરા તથા નાનપરામાં—અગિઆરી.

બીજા ધોરણનો મુખગણિત શિક્ષક બે આના [૧૯]

— મુસલમાનોની મસીદો. —

બડેખાંના ચકલામાં—ખાજે દિવાન સાહેબનો મિનારો તથા મસીદ.

નવસારી બજારમાં—નવસહીદની દરગા

જરીઆવી ભાગળે—સૈયદ એદુસ સાહેબનો મિનારો તથા મસીદ.

મુશ્કાં ચકલામાં—મીરજી સ્વામીની મસીદ

ૐૐૐ અંગ્રેજનાં દેવળ ૬૬૬

રાજઝોવારા અંગળ—અંગ્રેજોનું દેવળ

મુગલીસરામાં—મિશન દેવળ

શહેરમાંના જેવા લાયક પ્રખ્યાત સ્થળો.

(જે ભાગમાં નિશાળ હોય તે નિશાળ માટે)

રેલવે સ્ટેશન તથા તેની સામેના મકાનો, હોખખાગ, હાતમ
(ગુલામખામા) મીલ, જીનો, ધર્મશાળાઓ, ગુડસ યાર્ડ.

બેગમપડ—લક્ષ્મીકાત થિએટર, કૃષ્ણમીલ, સૂર્યપ્રકાશ થિએટર, બર-
ફનું કારખાનું, પ્રિન્સેસ થિએટર, વિજળીનું કારખાનું.

નવાબી મહેલો, જાદુરઅલી મીલ (સુરત સ્પીનિંગ

એન્ડ વિવિગ કંપની) જહોરવાડનાં મકાનો

સલાબતપડ—પોલીસ લાઈન્સ, ઇદગા, કતલખાનું

નવુપડ—સરકારી તાર ઓફીસ, પોલીસ લાઈન્સ, અસાયાની
વાડી, પારેખ દવાખાનું, મોડી ધડિઆળ, જાપાબજર,

મારફીટ, મુદનાંજીની દેવડી અને મસીદ, મસ્તકી ઇસ્પતાલ,

બરાનપુરી ભાગળનો બજાર

ફરતમપડ—ફરતમખાગ, અગિઆરી ગોપીતળાવ, નવસહીદની
દરગા, કબીરજીનું મંદિર.

[૨૦] સુસ્ત જિજ્ઞાસુ ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના.

સગરામપર — નવમારી બગ્ગર, મારકીટ, રોકડીઆ હનુમાન, ખેતરપાલ
રહેમતપર — જુનુ દારુનું કુંડ

નાનપર — માગકી મકાઈ ભાગળનો પક્ષ નાનપરાનો બગ્ગર,
વલ્લભ બંદગ, ઈજનેર ઓફિસ, હેડ પોસ્ટ ઓફિસ,
પ્રિન્સેસ બાગ, નાવડી બદર, કોર્ટના મકાનો, જેલ,
સાર્વજનિક હાઈસ્કૂલ, પાટીદારને અનાવિલ ઓડિંગ.

આ પરા બહાર અડવા દરવાજા આગળ વળિતા વિશ્રામ,
સાર્વજનિક કોલેજ, અડવા ફાર્મ બગલાઓ તથા શ્રાવકનું
દહેર જેવા લાયક છે

સૈયદપર — મારકીટ

રામપર — અરદેશર દોટવાલનો બગયો અને વાડી, અનાથ બાળા-
શ્રમ, અરાકતાશ્રમ, પોલીસ લાઈન, વલંદાનું
કબરસ્તાન, સ્વામીનારાયણનું મંદિર

હરિપર — ધીનો કાટો, ભવાનીનો વડ, કાયર એજન, કાજી ફી લાય-
બેરી, ચોકસીઓ ની દુકાનો

હૈદરપર — ગલેમડીનો બગ્ગર

કણુપીઠ — લીમડાચોક બગ્ગર, યુનિયન હાઈસ્કૂલ, ડેપુટી એન્કુન
૪૦ ની ઓશીમ, રેલવે ટિકિટ તથા પારસલ ઓફિસ,
વડોદરા બંક

રહીઆ સોનીનો ચકલો — ગણપતરામ ફી લાયબેરી

અંબાજીનો ચકલો — અંબાજીનું તથા કાળકા માતાનું દહેર.

બાલાજીનો ચકલો — બાલાજીનું, વિકુલનાથજીનું, શ્રી નાથજીનું,
રણકોડજીનું, અને સત્યનારાયણનું મંદિર, ગવ-

બીજી ચોપડીનો ડિક્ટેશન શિક્ષક ત્રણ આના [૨૧]

નંમેટ મિડલ સ્કૂલ, કાશી વિશ્વનાથનું
દહેર, હિંદુ નિગમિત ફંડનું ફી વાચ-
નાલય તથા ધર્માદા દવાખાનું.

ધાડીફળીઉં—સસ્કૃત પાઠશાળા

સધાડીઆવાડ—મેળેશ્વર મહાદેવનું દહેડ, ગોરા રામજીનું મંદિર,
નિર્મળદામનું મંદિર

ગોપીપત્ર—જીવેરીઓનાં મકાનો, મગનચંદ ફી લાયબ્રેરી, રાયચંદ
ધર્મશાળા જૈન દહેડ, લલ્લુજી મહારાજનું મંદિર, ગોપિદાસ
મહારાજનું મંદિર, આચાર્યજીનું મંદિર, મહીલા વિદ્યાલય,
સાર્વજનિક મિડલ સ્કૂલ

કેળાપીડ—મોટું મંદિર ને તેની સમ્મુખ પાઠશાળા, ચૌરાનો
બજાર, કેળાપીડનો પલ, વિકુલવાડી, મણિલાલ લાલબાઈ
ગુરૂની દગાપોરવાડ ફી લાયબ્રેરી

લાગાતળાવ—દયાકોર મોરારબાઈ વિજયુબલુદાસ સ્ત્રી
છાકરાની ઇસ્પતાલ ને સુવાવડખાનું.

સોનીફળીઉં—પારેખ હુન્નરશાળા, ફીરંગીનું કબરસ્તાન,
આર્યસમાજ હોલ

બડેખાંતો ચકલો—વવદાની કોડી, કાછનો મિનારો તથા મસીદ,
પશુ દવાશાળા.

આસુરબેજનો ચકલો—જીનો દરગાહ, જૈન રત્નમાગર પાઠશાળા.

ચોકમજાર—સોરાબજી જે. જે. હાઈસ્કૂલ, મોટી ઇસ્પતાલ,
કસરતશાળા, વિક્ટોરિયા બાગ, ડકકો, નેમચંદ
મેલાપચંદ સુવાવડ ખાનું, ઇમ્મીયલ બેંક.
નગીનચંદ હોલ, એડ્ડસ લાયબ્રેરી, અંગ્રેજીનું
દેવળ, હોપપૂલ, ધુરજે, બક્ષીનો દરીઆમહેલ.

[૨૨] ચોથોસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક બે આના.

સોઢાગરવાડા—મસીદ તથા જીનાં મકાનો

મુગલીસરા—ફેઝરનો દરીઆ મહેલ, મુનિસિપાલીટી,
મોદીજનો દરીઆ મહેલ, મિશન હાઉસ,
મિશન છાપખાનું, મિશન દેવળ, મિશન
જનાના સ્કૂલ, મિશન હાઇસ્કૂલ, મુલા ખડકી,
પાતાળી હુતુમાનનું હોટેલ, અંગ્રેજની કોઠી,
ફિરંગીની કોઠી એ હાલ ખડિએર છે

મુટલાં ચકલો—મુઝારનો મિનારો, મીરજ સ્વામીની મસીદ, સૈયદ
એફુસનો મિનારો, પ્રણામીનું મદિર, હિંમત-
રામની ધર્મશાળા.

શાહપાર—આમિનીઅન દેવળ એ હાલ ખડિએર છે, ચિતામણીનું
દહેડ, લક્ષ્મીનારાયણનું મદિર, પારસી આર્કનેજ,
પારસી છોકરાઓની અંગ્રેજ સ્કૂલ, પારસી
ઇસ્પતાલ તથા મુવાવડખાનું, કદમી તથા શહેનશાહી
આતશ બહેરામ.

માછલીપીઠ—પારસી છોકરાઓની અંગ્રેજ સ્કૂલ, દાકતર
બહેરામજીનું ધર્મશાળા દવાખાનું

મેળા.

અક્ષય નોમ—અશ્વિનીકુમાર

કારતક સ્વ ૯

કારતકી પુનેમ—અશ્વિનીકુમાર

કારતક સ્વ ૧૫

વિકુલનાથજીનો—નાણાવટમા

માગસર સ્વ ૧૫ રાતે

ધુળીઆ મહાદેવનો—નવસારી દરવાજેથી ઉધના સુધી માગમરના
દર સોમવારે

બીજા ધોરણનો મુખ્યગણિત શિક્ષક બે આના. [૨૩]

- કનકવાનો—સ્ટેશનની પૂર્વમાં પોશ વદ અમાસ
- ધીસનો—નવાપરા. હરિપરા, લીમડાચોક, સગરામપરા, નાનપરામાં ફાગણ
વદ ૧-૨ રાત્રે
- ચૈત્રી પુનેમનો—અશ્વિનીકુમાર ચૈત્ર સદ ૬૫
- દિવાસાનો—નાવડી બદરને ઓવારે અખાડ વદ અમામ
- પવિત્રા બારસનો—મોટા મદિર આગળ આવણુ સદ ૧૨
- બળેવનો—તાપી પર ડામ ઓવારે આવણુ વદ ૧
- ગોકળ આઠમનો—કેળાપીઠથી આપા સુધી આવણુ ૧૬ ૮-૯-૧૦
- છડીનો—ગયેમડી આગળ આવણુ વદ ૯-૧૦
- કંતારેધર મહાદેવનો—વરીઆવી ભાગળથી કતારગામ સુધી
આવણુના દર સોમવારે
- હનુમાનનો—સરાહના દરવાજેથી હુબાલ આવણુના દર શનિવારે
- ગણપતિ ચોથનો—ડાકા તથા રામ ઓવારે બાદરવા સદ ૪
- હનુમાનનો—ભીમપોરમાં બાદરવા સદ ૧૪ ને અખાડના દર શનિવારે
- અંબાજીનો—અંબાજી આગળ પોપ સદ ૧૫, ચૈત્ર સદ ૧ થી સદ ૮
અને આમો સદ ૧ થી સદ ૮
- દશીરાનો—રૂસ્તમપરામાં આસો સદ ૧૦
- માણેકડારી પુનેમનો—રામપરામાં સ્વામીનારાયણના મદિરમાં આસો
સદ ૧૫ ની રાત્રે
- ચંદની પડવાનો—સ્ટેશનથી વિક્ટોરિઆ બાગ સુધી આસો વદ
૧ ની રાત્રે
- તાજુતનો—નવામ સાહેબના મહેલથી કતારગામના દરવાજા સુધી મહેલ
રમ મહીનાની ૯ મી તારીખની રાત્રે તથા ૧૦મીએ

૨૪] બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રત્યેકોત્તરમાળા ૩ આના.

નિશાળો—શહેરમાં મ્યુનિસિપાલિટીની આગરે ૫૦ નિશાળો છે, અને એટલીજ રાષ્ટ્રીય કેળવણી મંડળની છે એ સિવાય રાયચર્ચ હીપચર્ચની ખે કન્યાશાળા, એક કુલ્લર કન્યાશાળા, ચાર મિગન કન્યાશાળા, બે પારસી કન્યાશાળા, એક મહીલા વિદ્યાલય, ત્રણ મિગન ગુજરાતીશાળા, ત્રણ પારસી છોકરાની શાળા, બે સંસ્કૃત પાઠશાળા, એક જૈન શાળા, એક પારખ હુમ્મનાળા, હોવાડમાં પાંચ છ મહેસા ને અંબા દવાળ બહાર નિતા વિશ્રામ છે

અગ્રે નિશાળ—સાર્વજનિક કોલેજ, સાર્વજનિક હાઈસ્કૂલ, બર્નમેટ હાઈસ્કૂલ, સાર્વજનિક મિડલ સ્કૂલ, બર્નમેટ મિડલ સ્કૂલ, યુનિયન હાઈસ્કૂલ, મિગન હાઈસ્કૂલ, મિગન જનાતા હાઈસ્કૂલ સર જે ને પારસી છોકરાઓની અગ્રે ને, પારસી છોકરીઓની અગ્રે સ્કૂલ

લાયબ્રેરીઓ—એટલે લાયબ્રેરી, મનચર્ચ ફ્રી લાયબ્રેરી, હિંદુ નિશાળીન સ્કૂલ ફ્રી લાયબ્રેરી, ગણપતરામ ફ્રી લાયબ્રેરી, કાળ ફ્રી લાયબ્રેરી, મહિલા લાલમજી સુરતી દવાખાના ફ્રી લાયબ્રેરી, તુરાના લાયબ્રેરી, મોહમેન લાયબ્રેરી અને નાનપરા તમા રસ્તમપરામાં રાખી લાયબ્રેરીઓ.

પોસ્ટ ઓફિસ—પ્રેમપરા, મુગથીસરા, કેળાપીઠ, નાનપરા, રસ્તમપરા, ગાંધીપરા, નાનપરા અને સલાબતપરા પોસ્ટોફિસ ૧૬ છે ને બબાજો અહાર છે ધાળીખરી બબાજો પોસ્ટ ઓફિસ પામેજ છે

દવાખાનાં—પારખ દવાખાના (નાની હોસ્પિટાલ), મસ્તકી હોસ્પિટાલ, હિંદુ નિરાશ્રિત સ્કૂલ વર્માદા દવાખાના, દાકતર બહેરામજીનું ધર્માદા દવાખાના, શ્રી છા-રાના હોસ્પિટાલ તથા નુવાવડખાના, પારસી હોસ્પિટાલ તથા મુવાવડખાના, મોટી હોસ્પિટાલ, નેમચર્ચનું મુવાવડખાના અને જાત્રામનું ધર્માદા તથા નુવાવડખાના

નાટકશાળા—લક્ષ્મીનાથ વિએટર, સૂર્યપ્રકાશ વિએટર, પ્રિન્સેસ વિએટર

છાપખાના—દેશમિત્ર પ્રેસ, હરિહર પ્રેસ, ગુજરાત પ્રેસ પ્રેસ, મિરાન પ્રેસ, મોહાન પ્રેસ, અબજાર પ્રેસ, ઈડિયા પ્રેસ, સમાચાર પ્રેસ, જૈન વિજ્ઞાન પ્રેસ, સીટી પ્રેસ, રાકર પ્રેસ, અનાવિલ પ્રેસ, અનાવિલ બધુ પ્રેસ, ગાડિય મુદ્રાલય.

સુસાફરી માટે શહેરમાંના બેવા હાથક મુખ્ય સ્થળો.

સ્ટેશનરોડથી મોટી ઘડિઆળનો રસ્તો—રેલવે સ્ટેશન, હોપ
બાગ, ધર્મશાળાઓ ગુનામમાયા મીન (હાતમ મીન), રૂની ગાસડી બાધવાના
પ્રેસો, હિંદુ ધર્મશાળા, પારેખ ધર્મશાળા, ગુડમ ચાર્ડ, જકાતનુ નાકુ,
લક્ષ્મીકાત વીએટર, ચોખાની માંચો, સૂર્યપ્રકાશ વીએટર, બરફનુ કાગ-
ખાનુ, પ્રિન્સેમ વીએટર, પ્રિન્સેમ સીનેમા, વીજળીનુ કારખાનુ, સરકારી
નારઓળીમ, કનીન મીનેમા, અનાયાની વાડી તથા ચોખાની મીલ,
પારેખ દનાખાનુ (નાની ઇમ્પિનાલ), મોટી ઘડિઆળ (ટાવર)

મોટી ઘડિઆળથી ઝાપા બજાર થઈ બેગમપરા રોડ—
ઝાપા બજાર, મારકેટ, મુગશીની દેવડો ને મગીદ, મઝકતી ઇમ્પિનાલ,
મજરઅલી મીલ (નુરત મ્પીનોંગ એન્ડ વિવિન કપતી), નવાબી મહેલો

નવાબની વાડીથી સલાબતપરાનો રસ્તો—કતલખાનુ,
સલાબતપરાથી ઝાપાબજાર થઈ બરહાનપુરી લાગળનો
રસ્તો—મોગી ઘડિઆળ (ટાવર), નવાપરાનો બજાર, ફાયર એન્જિન,
બરહાનપુરી બાગનો બજાર લીમડાઓનો બજાર, કણ્ણપીડ બજાર,
યુનીયન હાઈસ્કુલ, રેનવેની ટિકિટ તથા પારસન ઓફિસ, લાલગેટ,
ડોયુગી એન્જ્યુકેશનન ઇન્સ્પેક્ટરની ઓફિસ, વડોદરા બેક, સ્માર્ન
કામરગીઅન મ્કુન, ડ્રાઓપરેટીવ બેક, સીંગી પોસ્ટ ઓફિસ

લાગાતળાવ રોડ—જી હોકરાની ઇમ્પિનાલ તથા સુવાવડખાનુ
ચોક્કબજારનો રસ્તો—મરકારી હાઈસ્કુલ, નગીનચંદ હોલ
તથા એટ્રુસ લાયબ્રેરી, અગ્રેજીનુ દેવળ, કુરબો, ગુજરી ઓવારો

ચોક્કબજારથી નાનપરા રોડ—રામઓવારો, હોપપુલ, કિલ્લો,
મુખઈ બેક (ઇમ્પીરીઅન બેક), નેમચદનુ સુવાવડખાનુ, ડક્ક
ઓવારો, રાણીનો બાગ, મોટી ઇસ્પિતાલ, મારકીટ

[૨૬] સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના

નાનપરા રોડ—મકકાઈ પૂલ, ઇજનેર ઓફિસ, અગ્રેજોનું
મુસાફરખાનું, મોટી પોસ્ટ ઓફિસ, પ્રિન્સેસ બાગ, નાનડી બદર,
કોર્ટોના મકાનો, જલ, પાટીદાર બોર્ડિંગ, અનાવિય બોર્ડિંગ, સાર્વજનિક
હાઈ સ્કૂલ તથા હોસ્ટેલ.

અડવા રોડથી નાનપરાના બજારમાં થઈ સોનીફળીઆ
રોડ—નાનપરાનો બજાર, કસગન શાળા, પારેખ હુન્નરશાળા, આર્ય
સમાજ હોલ, શીરગીનું કમ્પ્લેક્સ

સોનીફળીઆ થઈ ખપટીઆ ચકલો—ચઢાવાડી જૈન
ધર્મશાળા, જૈન ટ્રિગલર દહેરૂ

ખપટીઆ ચકલો થઈ ગોપીપરા રોડ—રાયચંદ જૈન
ધર્મશાળા, મગનલાલ પ્રતાપચંદ લાયબ્રેરી, પાજરાગોળ, શ્રાવકોના મકાનો,
મહીલા વિદ્યાલય, સાર્વજનિક મિડલ સ્કૂલ

મકકાઈ પૂલથી બડેખાંનો ચકલો—પશુ દવાશાળા, કાજીનો
મિનારો તે મનીદ

બડેખાંના ચકલાથી ગોપીપરા હેરવાડને રસ્તે થઈ નવ-
સારી બજાર—નવસારી બજાર, ગોપી તળાવ, નવશહીદની દરગા,
કબીરજીનું મંદિર, જીનું માંનું ફડ, રોકડીઆ હનુમાન, ખેતરપાલ

સગરામપરાથી નવસારી લાગળને રસ્તે થઈ સંઘાડી-
આવાડ—નિર્ગળદાસનું મંદિર, મોજેશ્વર મહાદેવનું દહેરૂ, રામજીનું મંદિર,
ગોવિંદજી મહારાજનું મંદિર, લલ્લુજી મહારાજનું મંદિર, ગુમાસ્ટજીની ખેડક

ગોપીપરા થઈ અબાજીરોડ—હિંદુ વાચનાલય, હિંદુ ધર્માદ
દવાખાનું, કાશી વિશ્વનાથ મહાદેવનું દહેરૂ, ગવન મેટ (મરકારી) મિડલ
સ્કૂલ, રામજીનું મંદિર, વિકુલનાથજીનું મંદિર, બાલાજીનું મંદિર.

બીજી ચોપડીનો ડિકટેથન શિક્ષક ત્રણ આના [૨૭]

બાણરોડ થઇ ચૌટા બજાર—મોટું મંદિર, ચૌટા બજાર, મણિબાઇ લાલનાઇ મોટી સુરતી દશ પોરવાડ ફી લાયબ્રેરી

નાણાવટ થઇ મુગલીસરા—વિકુલવાડી, ચોકસીઓની દુકાનો, સોના ચાંદી તોળવાનો ધરમનો કાટો

મુગલીસરાથી મુઘ્લાનો ચકલો—અક્ષીનો ફરીઆ મહેલ, ફેઝરનો ફરીઆ મહેલ, મ્યુનિસિપાલિટી, મોટીજનો ફરીઆ મહેલ, મિશન હાકિમ, મિશન છાપખાનું, મિશન દેવળ, મિશન જનાના સ્કુલ, મિશન હાઇસ્કૂલ, અંગ્રેજોની કોવી, પાતાળી હનુમાનનું દહેર, ફેચની કોડી મિશન હાઇસ્કૂલની પૂર્વે હાલ એ ખડિએર છે, પારસી ધર્મશાળા, સોદાગરવાડાના મકાનો, ચુડગરનો મિનારો તથા મચીદ

-સોદાગરવાડાથી મુઘ્લાનો ચકલો—ચિતામણીનું દહેર, આર્મિનિયન દેવળ (ચિતામણીના દહેરાની દક્ષિણે હાલ ખડિએર છે)

મુઘ્લાં ચકલાથી કતારગામ રોડ—મીઝા સ્વામીની મસીદ તથા કમર, એડુસનો મિનારો તથા મચીદ, વરીઆવી બાગળનો બજાર, હિમતરામ મયારામની ધર્મશાળા, વલદાનું કંબરસ્તાન

વરીઆવી બાગળ થઇ રામપરા રોડ—અરદેશર કોટવાલનો બગચો તથા વાડી, અનાથ બાળાશ્રમ, અશક્તાશ્રમ, ધર્માદા દવાખાનું તથા સુવાવડખાનું, પોલીસ લાઇન

રામપરા થઇ હરીપરા—સ્વામી નારાયણનું મંદિર, બવાનીનો વડ, સોના ચાંદીનો બજાર

હરીપરા થઇ સૈયદપરા—શહેનશાહી આતશ બહેરામ, માર-કીટ, આગનો વડ

આગાના વડથી શાહપોર—કદમી આતશ બહેરામ, પારસી ઓફીસ, સર જે જે પારસી છોકરાની અંગ્રેજ સ્કુલ, પારસી જનરલ હસ્પિતાલ તથા સુવાવડખાનું

[૨૮] બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણુઆના

શાહપોરથી થઈ વાંકી એ રડી-લક્ષ્મી નારાયણનું મંદિર,
અહોરામણનું ધર્મોના દવાખાનું

વાંકી એ રડી થઈ માછલીપીઠ-પારમી છોકરીઓની અગ્રેણ
સ્કુલ

શહેર બહારના જાવા લાચક સ્થળો.

કાંચક દરવાજા બહાર-બગી માતાનું દહેરૂ
વરીઆવી દરવાજા બહાર-નાની બહુચરાણ, મોટી બહુચરાણ
કતારગામના દરવાજા બહાર-અગ્રેજોનું કબરસ્તાન, માળવી સેનેટે-
રીઅમ, બાવાડી

લાલ દરવાજા બહાર વરાછાના રસ્તાપર-મુર્ચપુર મીઠ
સરાહ દરવાજા બહાર-મેવા મીઠ (ધ ડમ્પીયન મીઠ) પારમીના દોખમા.
નવસારી દરવાજા બહાર દાબુ વટ્ટી આગળ-હનુમાન તથા
રામચંદ્રજીનું મંદિર

મજુરા દરવાજા બહાર-પાજાપોળ.
અઠવા દરવાજા બહાર-વનિતા વિદ્યામ, જૈન દરાસર, સરકારી ખેતર
(અઠવા કામ) સાનજનિદ આઈ કોલેજ

હોપપૂલની પશ્ચિમે ગવનમેટ (સરકારી) હોસ્ટેલ

સુરત શહેરનું પુનરાવર્તન

સ ૧) દિશાઓ કેટલી છે અને તે કય કય ?

અ ૨) સામનામી દિશાઓ ગણાવો.

સ ૩) નકશાના દિશાઓ શી રીતે ઓળખશો ?

અ ૪) નકશાના સુરતથી વેડ ઉપલી બાજુએ છે તો સુરતથી વેડ
કય દિશામાં હશે ?

ચોયાંસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક બે આના [૨૯]

- સ. ૫) ખુણાઓ કેટલા છે તે તે કયા કયા? કઈ કઈ દિશાની વચ્ચે ખુણા ન હોય?
- સ ૬) કેટ, દરવાજો, જકશન, બદર, ગામડું, ગામ, કમ્પો, ગઢેર, તાલુકો, મળ, મુખ, બેટ, તળાવ કંકો એટલે શું?
- સ ૭) સુરત શહેરની ચારે દિશાએ શું શું આવેલું છે
- સ ૮) સુરત શહેરના કેટલા ભાગ પાડી શકાય અને તે કયા કયા?
- સ ૯) પુષ્કળ વરસાદ વરસે છે ત્યારે શહેરના કયા કયા ભાગમાં પાણી ભરાઈ જાય છે?
- સ. ૧૦) સુરતમાં વત્તી કેટલા માણસની છે અને તેમાં મુખ્ય કઈ કઈ જનો છે?
- સ ૧૧) સુરતના લોકો શું શું ધંધો કરે છે?
- સ ૧૨) સુરતના લોકો કયા કયા હુજરો જાણે છે?
- સ ૧૩) સુરતમાંથી કયો કયો માલ બહારગામ જાય છે?
- સ ૧૪) બહારગામથી સુરતમાં કયો કયો માલ આવે છે?
- સ ૧૫) મ્યુનિસિપાલીટી શું શું કામ કરે છે?
- સ ૧૬) મ્યુનિસિપાલીટીને આવક કઈ કઈ રીતે થાય છે?
- સ ૧૭) લોકલબોર્ડ ખાતુ શું શું કામ કરે છે? એનો અરજ શાથી નબે છે?
- સ ૧૮) ગામના અધિકારીઓ કયા કયા?
- સ. ૧૯) તાલુકાના ઉપરી અમલદારને શું કહે છે?
- સ ૨૦) મામલતદારના ઉપરી અધિકારીને શું કહે છે અને તેઓનો મુકામ કયા હોય છે?
- સ ૨૧) સુરત નામ શા ઉપરથી પડ્યું?

[૩૦] ખીજી ચોપડીના અર્થ ચાર આના

- સ ૨૨) સુરતની પુરેપુરી જહોજલાલી કયા સનમા હતી.
 સ ૨૩) સુરતની પડતી શા શા કારણ થઇ ?
 સ ૨૪) આગ ને રેલથી શહેરને નુકસાન થયું અટકાવવાને કોણે શું કર્યું ?
 મ ૨૫) સુરત શહેરને કેટલા દરવાજા હતા અને તે કયા કયા ?
 સ ૨૬) સુરતની ઉત્તરે કેટલા દરવાજા છે તે તે કયા કયા ? પૂર્વમાં કેટલા દરવાજા છે ને તે કયા કયા ? દક્ષિણમાં કેટલા દરવાજા છે ને તે કયા કયા ? પશ્ચિમમાં કયો દરવાજો છે અને તેનું ખીજું નામ શું ?
 સ ૨૭) આગે દરવાજાના નામ પાડવાનું કારણ કહો
 સ ૨૮) પૂર્વમાં કેટલા પરા છે ને તે કયા કયા ?
 સ ૨૯) દક્ષિણમાં કેટલા પરા છે ને તે કયા કયા ?
 સ ૩૦) સૈયદપર કઈ દિશામાં આવ્યું ?
 સ ૩૧) વાયવ્યમાં કયું પર છે ?
 સ ૩૨) ઇશાનમાં કેટલા પરા છે ને કયા કયા ?
 મ ૩૩) અગ્નિ ખુલ્લામાં કયું પર છે ?
 સ ૩૪) નૈઋત્યમાં કયા કયા પરા છે ?
 સ ૩૫) સુરત શહેરમાં કેટલા પરા છે ને તે કયા કયા ?
 સ ૩૬) ઓગણીસ પરાના નામ પડવાના કારણ કહો
 સ ૩૭) ગોપીપર પર નથી એમ તમે શા પરથી કહો છો
 સ ૩૮) નાના કોટને કેટલા દરવાજા હતા અને તેને શું કહેતા ?
 સ ૩૯) સુરતની આર ભાગળના નામ અનુક્રમે ગણાવો અને એ નામ શા પરથી પડ્યા તે કહો
 સ ૪૦) સુરત શહેરની ઉત્તરમાં કઈ ભાગળ છે ? દક્ષિણમાં કઈ કઈ ભાગળો છે ? પૂર્વમાં કઈ કઈ ભાગળો છે ?

સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના [૩૧]

સ. ૪૧) સુરત શહેરની પશ્ચિમમાં કઈ કઈ ભાગનો છે ? પશ્ચિમમાં વધારે ભાગ હોવાનું કારણ શું ?

સ. ૪૨) શહેરના (અદરના કોટના) મુખ્ય ભાગ ગણાવો

સ. ૪૩) આ ચોપડીના બનાવનાર શહેરમાં રહે છે કે પરામાં ?

સ. ૪૪) કિલ્લો શહેરના કયા ભાગમાં આવ્યો ? જ ચોકબજારમાં

સ. ૪૫) ચોક બજારની ઉત્તરે શું આવ્યું ? જ મુલ્લાનો ચક્રો

સ. ૪૬) મુલ્લા ચક્રાની દક્ષિણમાં કયો ભાગ આવ્યો ? જ માછલીપીઠ.

અ. ૪૭) રાણીતળાવ માછલીપીઠથી કઈ દિશામાં છે ? જ પૂર્વમાં.

સ. ૪૮) રાણીતળાવની દક્ષિણમાં શું આવ્યું ? જ. કણુપીઠ

સ. ૪૯) કણુપીઠથી દક્ષિણમાં જઈએ તો શું આવે ? જ કેળાપીઠ.

સ. ૫૦) કેળાપીઠથી અગ્નિ ખુણામાં શું આવ્યું ? જ રહીઆસોનીનો ચક્રો

સ. ૫૧) ભાગાતળાવ કેળાપીઠના ત્રણ ખુણામાં છે ? જ નૈઋત્ય ખુણામાં.

સ. ૫૨) ગોપીપર કેળાપીઠની કઈ દિશામાં છે ? જ દક્ષિણમાં

સ. ૫૩) ગોપીપરાની ચારે દિશામાં શું શું આવ્યું ? જ ઉત્તરમાં કેળાપીઠ પૂર્વમાં વાડીફળીફડ દક્ષિણમાં સનાડીઆવાડ પશ્ચિમમાં બડેખાનો ચક્રો

સ. ૫૪) સંઘાડીઆવાડ ગોપીપરાની કઈ દિશામાં છે ? જ દક્ષિણમાં

સ. ૫૫) બડેખાનો ચક્રો ગોપીપરાની કઈ દિશામાં ? જ પશ્ચિમમાં.

સ. ૫૬) બડેખાના ચક્રાની પશ્ચિમમાં શું આવ્યું ? જ આસુરબેગનો ચક્રો.

સ. ૫૭) તમારો નિશાળ જે ભાગમાં છે તે ભાગમાં જોવા લાયક જગ્યાઓ કઈ કઈ છે ?

અ. ૫૮) તમારો નિશાળ જે ભાગમાં છે તેની ચારેદિશાએ શું શું આવ્યું છે ?

[૩૨] ખીજી ચાપડીનો ડિક્ટેશન શિક્ષક ત્રણ આના

- સ. ૫૯) શહેરમા અઝર 'ચા' કયા છે ને ત્યા શુ વેચાય છે ?
- સ. ૬૦) તમારે કાપડ લેતુ હોય તો કયા કયા અઝરમા તપામ કરશે ?
- સ. ૬૧) મોના ચાદીના ઢાગીના લેવા માટે કયા અઝરમા જશે ?
- સ. ૬૨) મોટુ મદિર કયા આવ્યુ ?
- સ. ૬૩) બાલાજીના ચક્રામા કયા કયા મદિરો છે ?
- સ. ૬૪) પાનાળી હનુમાનનુ દહેર કયા છે ?
- સ. ૬૫) ચિતામણીનુ દહેર કયા આવ્યુ ને ત્યા કયા લોક દર્શન કરવા જાય છે ?
- સ. ૬૬) મિનાગવાળી મમીદો કયા કયા છે ?
- સ. ૬૭) મુગીસરા તથા શાહપોરમા જેવા લાયક મકાનો કયા કયા છે.
- સ. ૬૮) ચોક્ અઝરમા કયા કયા જેવા લાયક મકાનો છે ?
- સ. ૬૯) દશેરાનો મેળો કયા ને કયે દિવસે ભરાય છે ?
- સ. ૭૦) તાપી કાંડે કયે દિવસે મેળો ભરાય છે ?
- સ. ૭૧) હિંદુ નિરાશ્રિત કુટુંબ દવાખાનુ તથા વાચનાલય કયા આવ્યુ છે ?
- સ. ૭૨) સુરતમા મોટામા મોટો અઝર કયો છે ?
- સ. ૭૩) શહેર બહાર જેવા લાયક જગાઓ કઈ કઈ છે ?
- સ. ૭૪) સુરતથી અગમણ માણસ તમને સુરત શહેરની જેવા લાયક પ્રખ્યાત જગાઓ બતાવવા કહે તો તમે તેને સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાના જોગણશિલકનુ કયુ પાનુ વાચવા કહેશે કે જોથી તે ગાડી બાંડે કરી પોને પોતાની મેળે જોઈ શકે ?
- સ. ૭૫) શહેરમાના જાણવા લાયક પ્રખ્યાત સ્થળો ગણાવો
- સ. ૭૬) શહેરમા મોટામા મોટો મેળો કયા ભરાય છે ને તે કેટલા દિવસ ?
- સ. ૭૭) શહેરમાથી કયા કયા ન્યુસપેપરો નીકળે છે ?

ચોર્યાસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક.

રચનાર-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

રચવાનુ ઠેકાણુ —શાહપોર-સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

- પ્રસિદ્ધકરવાનુ ઠેકાણુ —શાહપોર-સુરત.

છાપનાર-ગોવિંદજી ડાહ્યાભાઈ નાયક

છાપવાનુ ઠેકાણુ-અનાવિલ ખડુ પ્રી. પ્રેસ,
બરાનપુરી ભાગળ-સુરત.

કિંમત બે આના.

જીજીજીચોર્યાસી તાલુકો.૬૬૬

સુરત શહેર ચોર્યાસી તાલુકામા છે એ તાલુકામા ચોર્યાસી ગામ હતા તેથી ચોર્યાસી તાલુકો કહેવાય છે

સીમા—હિતરે-ઝોરપાડ તાલુકો ને તાપી નદી, પૂર્વે-ગાયકવાડનુ રાજ્ય, દક્ષિણુ-ગાયકવાડનુ રાજ્ય ને મિઢોળા નદી, પશ્ચિમે-અરબી સમુદ્ર ને ઝોરપાડ તાલુકો

વિસ્તાર—સુરત શહેર કરતાં ચોર્યાસી તાલુકાની કુલ જમીન સવાચાર ગણી એટલે ૧૭ મૈલ ને પહોળાઇ ચાર ગણી એટલે ૧૬ મૈલ છે.

૩૪] સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના

કુદરતી રચના—આ તાલુકો સપાટ છે માત્ર તલગપુરથી ચાર ખાડીની દક્ષિણનો ભાગ ખાડા ટેકરાવાળો છે તાપી અને મિઢોળા નદીની આગુઆગુની જમીન રસાળ ને ઝાડપાનથી ઘરપુર છે વચ્ચે પૂર્વ ભાગ ઝાડપાન વિનાનો ઉજડ છે પશ્ચિમ તરફ જે ભાગ દરીઆ નજીક છે, તે ઝાડપાન વિનાનો ને *રેતાળ છે નદી કિનારાની જમીન ઝોરાટ ને આકીના ભાગની જમીન ખેસર છે માત્ર પૂર્વ ને મધ્ય ભાગની જમીન કાળી છે તાલુકાની જમીનનો ઢાળ પૂર્વ પશ્ચિમ છે આ તાલુકામાં કુગર નથી વેડ, ડભોલી ને સોંગણપોરની જમીન સાગમાં સારી છે

નદીઓ—૧ તાપી સાતપુડા પર્વતમાંથી નીકળી ચરખી સમુદ્રને મળે છે એને કાંઠે વરાછા, ઉતરાણ, અમરોલી, પુલપાડા, વરીઆવ. રાદર, સુરત, ઉમરા, રૂંઠ ને કુમસ

૨ મિઢોળા—મોનગઢના કુગરમાંથી નીકળી ચરખી સમુદ્રને મળે છે એને કાંઠે સામરોદ, પારડીરકેળ, કછોલી, લાછપોર ને ઉંબેર.

આ બંને નદી પર આગગાડીના પૂલ છે તાપી ૪૫૦ માઈલ ને મિઢોળા ૪૦ માઈલ લાંબી છે

ખાડીઓ—૧ કાંકરા ખાડી—એ ખાડીમાંથી મરડીઆ કાકરા નીકળે છે તેથી એવું નામ પડ્યું છે એ મિઢોળાને મળે છે

૨ ચાર ખાડી—એ મિઢોળાને મળે છે કાકરાખાડી કરતાં ઓછી છે

૩. નાની ખાડી—કાપદરા આગળ નાની ખાઈ ખોદી તેથી એ નામ પડ્યું છે. એને કાકરાખાડી જોડે જોડી દીધી છે કાકરાખાડી તથા નાની ખાડી પર આગગાડીના પૂલ છે

*તદન રેતીવાળી x રણી રેતી ને થોડી મટાડી હોય તેવી +કાળી અને ઝોરાટ.

ખીજી ચોપડીનો ડિક્ટેશન શિક્ષક ત્રણ આના [૩૫

આમોહવા—પશ્ચિમ ભાગ દરીઆ કિનારે હોવાથી તાપ ઓછો, પણ પૂર્વ ભાગ દરીઆથી દૂર અને ઝાડપાન વગરનો હોવાથી તાપ વધારે આખા તાનુકાના હવાપાણી સારા છે તાનુકામા ગામે ગામ મીઠા પાણીના કુવા હોવાથી પાણીની આપણ પડતી નથી ચોર્યાસી તાનુકામા નુગન જોડ્યો એટલે ૩૯ ઇંચ વરસાદ પડે છે

વસ્તી—એક લાખ પાંચ હજાર માણસની છે મુખ્ય વસ્તી હિંદુની છે એ મિવાય મુસલમાન, વહોરા, પારસી, આવક વગેરેની વસ્તી છે દરેક ગામે કોળી દુબંગાની વસ્તી છે. વસ્તીનો ત્રીજો ભાગ કોળી દુબંગાનો છે

ધંધો—મુખ્ય ધંધા ખેતીનો છે વેપાર ને કારીગરીનો, નોકરી ને મજૂરીનો

પેદાસ—પ્રધાન જુવાર, બાજરી, તમામ ખતનુ કડોળ, શાકભાજી મુરજી, આદુ, મરચા, ફળી

નિકાશ—જુવાર, કપાસ, ડાંગર કડોળ, શાકભાજી

આયાત—ઢાપડ, ચા, ખાડ, દવા, ગ્યાસનેલ, વિજ્ઞાપની સામાન

રસ્તાઓ—(૧) રેલવેનો રસ્તો, (૨) નળીનો રસ્તો (૩) પાકી મડક (૪) ગ્રામી સડક

રેલવે—(૧) ખી ખી એન્ડ ગી આર્થ રેલવે (૨) ટાપ્પી બ્રેલી રેલવે,

રેશનો—કિતગણ, સુરન, ઉધના, સચીન.

જ કશન—ઉધના.

કચે રસ્તે થઈને કંઈ જિશામા કચે કચે ગામ જવાય.

૧ કતારગામ દરવાજેથી—ઉત્તરે—ગોનાલાવાડી, કતારગામ

૨ વરીઆવી દરવાજેથી—ઉત્તરે—સીંગણપાર, હસોલી, વેડ.

૩૬] ચોથાંસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક બે આના

- ૩ હોપપત્ર ઉપર થઇને-વાયવ્યે-રોદેર, પાલણપુર, ઝાગીરામાદ,
પીમાદ, ઝાગીરખરા
૪. હોપપત્ર ઉપર થઇને-પશ્ચિમે-અડાજણ, પાલ, ભાડા
૫. અડવા દરવાજેથી-નૈઋત્યે-અડવા, ઉમરા, પીપળો, રૂદ, મગ-
દલા, ગવીઅર, વાટા, હુમસ, ભીમપોર
૬. મળુગ દરવાજેથી-દક્ષિણે-ખટોદરા, મળુગ, અલથાણ, ભટાર,
ગોવાલક, ખમરોલી, દતુરા, સરમાણા, ભીમરા, સોનતળાવ, ખજેદ
- ૭ નવસારી દરવાજેથી-દક્ષિણે-ઉધના, ભેદવાડ, પાડસરા, ભેમ્તાન,
વડોદ, સોનારી, જુઆવ જુડીઆ
- ૮ સરાહ દરવાજેથી-પર્વે-કુભાલ, પરવટ, કુભારીઆ, વેડછા
સામરગામ, પુણા, સણીઆમોદ.
- ૯ ઉધના રેશનથી-અગ્નિમા-ડીંડોલી, ઘોડાદરા, ડાનવાડા, દહેવાડવા,
કરાડવા, સણીઆ કણદે, ખભામલા, ગાગવા, મોહાળી, ખરવામા,
અથાસલી ટીમગવા
૧૦. સચીન રેશનથી પાલી, તલંગપોર, ઉમેર, સચીન, પારડી
કણદે, વાઝ, ભાણોદા, એન્થેરા, લાંગપોર, કફનેટા કઢોલી,
સામગેદ, પારડીરકેમ
- ૧૧ ઉનગણ રેશનથી-અમરોલી, ઉતરાણ, મોટાવરાછા, કોસાડ,
ભરથાણા
૧૨. વરાહાની મડકથી થઇને-કુલપાડા, અધિનીકુમાર, કાપદરા,
નાના વરાહા, સીમાડા

સુરત શહેરની આજુબાજુ આવેલાં મોટાં ગામો.

ઉત્તરમાં—કતારગામ, સીંગણપોર, ડભોલી, વેડ, વરીઅવ

બીજા ધોરણનો સુખગણિત શિક્ષક બે આના [૩૭

મુશાનમાં—કુલપાડા, અમરોલી, ઉતરાણુ, વગછા

પૂર્વમાં—પુણા, સણીઆમેદ, કુભારીઆ, વેડછા

અગ્નિમાં—ડીકાલી, દહેલાડવા, ખરવાસા, વાઝ, કદવેટા

દક્ષિણમાં—મજુરા, ઉધના, ભેગ્તાન, બાણોદ્રા, મચીન,

તલગપોર, જીઆવ, ખુડીઆ, ખજેદ

નૈઋત્યમાં—અડવા, ઉમરા, પીપલોદ રૂદ, વેસુ, મગદલા,

આમવા, ગરીઅર, કુમસ, ભીમપોર

પશ્ચિમમાં—અડાજણુ, પાલ, ભાઠા

વાયવ્યમાં—રાદેર, પાલણુપુર, ઝાગીરામાદ, પીમાદ, ઝાગીરપુરા,
(કુરેલેવ)

—: મોટાં ગામે :—

સુરત—તાપીને ડાબે કાંઠે શહેર ને બંદર છે, ખરશી, પાપડી, જમણુ

વણાટકામ, ભરતકામ, હાથીદાત ને સુખડનુ કોતરકામ વખણાય છે

કતારગામ—એમાં કતારેશ્વર મહાદેવનુ દહેર છે પાપડી, તમાકુ ને

કેરી વખણાય છે અનાવલા બ્રાહ્મણની વગ્ની વધારે છે

સીંગણુપોર—એમાં તાપી નદીને કિનારે ભગીમાનાનુ દહેર છે.

પારસીની વસ્તી વધારે છે, તાડી વખણાય છે

ડભોલી—એમાં નાની બહુચરાજીનુ દહેર છે તાડી વખણાય છે

વેઠ—એમાં મોટી બહુચરાજીનુ દહેર છે જમરખ અને તાડી
વખણાય છે

કુલપાડા—તાપી નદીને ડાબે કાંઠે છે, અહીંઆ હિંદુઓના મુઠદાં
દાટવા બાળવાની જગા (સ્મશાન) છે

અમરોલી—એ તાપી નદીને જમણે કાંઠે છે બી બી એન્ડ સી.

આછ. રેલવે પહેલવહેલી અહીંથી શરૂ થઇ હતી

૩૮] બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના.

કુલારીઆ—મગાયતી ગામ છે કેવડો, પીપર ને શેરડી વખણાય છે
રાદેર—તાપીને જમણે કાંડે કમ્બો છે રાદેરી ખોર વખણાય છે.
વહોરાઓની વમ્તી વધારે છે એમા કપામ પીંડવાનું અને
તથા મ્યુનિમીપાલીટી છે

સણીઆ—અહીં શીનળા માતાનું દહેર છે

તલંગપોર—મોટું ગામ છે અનાવવા બ્રાહ્મણની વમ્તી વધારે છે

ઉધ્વના—મચીનના નવામના તામાનું ગામ છે ધુળીઆ (ભીડભજન)
મહાદેવનું દહેર છે એ રેલવે સ્ટેશન છે

ધોડાદરા—અહીં આમપાળનું દહેર છે, માપ અથવા કુતર કરડયું
હોય ને એની બાધા રાખે છે વધારે વમ્તી રજપુતની છે

સચીન—નવામની ગજવા લીનું ગદેર છે મહુલ જેવા લાયક છે

કુમસ—મચીનના નવામ માહેમનું ગામ મુગતથી ૭ માઈલ પર તાપી
નજીના મુખ આગળ છે એ હવા ખાવાનું ઠેકાણું છે ખારીઉં
ભાત, ડેરી અને જમડખ વખણાય છે

ભીમપોર—મચીનના નવામ માહેમનું ગામ ફડીઆ ઝિનાડે છે એ
હવા ખાવાનું ઠાણું છે ભીમપોરીઆ હનુમાનનું દહેર છે.

અધિનીકુમાર—તાપી નજીને ડામે નીકે નાનું ગામ છે અહીંથી
આગબાટમા બની બહુધાન જાય છે માડીથી સાકટા
તથા વામ નજી નાગે અહીં આવે તે બનનાનું ઠેકાણું છે

કાપદરા—તાપી નજીને થીંડે કિજ્જડ ગામ છે અહીં કાપદેશ્વર
મહાદેવનું દહેર છે

ખજેદ—અહીં પારમીની વમ્તી વધારે છે ખજુરાના ઝાડ ઘણા છે.
તાડી વખણાય છે

ઉમરા—તાપી નદીને કાંઠે છે એમા રામનાથ ધેસા નામે મહાદેવનું દહેડ છે નીચ લોકા અહી મુડા બાળે છે

અડવા—અહી ખેતીના પાક મળધી જન જાના અજમાયશ કરી ખેડુનોને બતાવવાને માટે એક ખેતર છે અહીઆ સાર્વજનિક કોલેજ અને ગ્રાન્ટનું દહેડ જેવા લાયક છે તથા પોલીસ લાઇન્સ છે

અડાજણ—જે તાપી નદીને જમણે કાંઠે છે, પાપડી ને બોર વખણાય છે મવનમેન્ટ બોડિંગ છે

ભાડા—તાપી નદીને જમણે કાંઠે છે બોર ને પાપડી બહુ થાય છે.

મોરાવરાછા—ધનામી બાગાયતી ગામ છે મુખડના જાડ વણા થાય છે. આદુ, મુગણ ને રતાળુ પુષ્કળ થાય છે

નાના વરાછા—અહીં પાણીની ટાકી છે

ઉબેર—ધનામી ગામ છે મગ્યા બહુ થાય છે

ડુભાલ—એમા દનુમાનનું દહેડ છે

ધનામી ગામો ૧૨ છે.

મોરા વરાછા—પાકજીના વાગમ પાસે છે વાંઝ ને ડીંગલી-ગગાધર શાસ્ત્રીના વાગમ પાસે છે ભિસ્તાન ને સોનારી-સ્ટોરના વાગમ પાસે છે, દહેલાડવા, ભાણેદ્રા ને ઉબેર-અરદેશર કોટવાલના વાગમ પાસે હતા પુણા, વેસુ, આલવા, સણીઆમોદ-વડોદરાના નવામ સાહેબના તાબામા છે

ગયકવાડી ગમે—જીઆવ, કરાડવા, ગોળ, ગભેલી

૪૦] સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના

સચીનના નવાળ સાહેબના ૧૬ ગામો.

સચીન, ઘોડાદરા, ઉધના, કુમસ, ભીમપોર, વકથાણા,
(રાવળા), ભાટીઆ, બોણુદ, કનસાડ, ડકનવાડા, સરોલી,
ગવીઆર, સરસાણા, લાછપોર, ઊન, તરાજ,

બગાયતી ગામો.

પુણા, કુભારીઆ, સારોલી, વરાછા, કોસાડ, ભાડા,
કતારગામ

કેર્યા.

રોદેર, કતારગામ, કોસાડ, મોટા વરાછા, સચીન

ભત્રાનાં ઠેકાણાં.

કતારગામ, અધીનીકુમાર, કુલપાડા, કુંભાસ, ઉધના,
ઉમરા, ભીમપોર, સણીઆ, કાપદગ, ડભોલી, વેડ, ઘોડાદરા.

હવા ખાવાનાં ઠેકાણાં

કુમસ, ભીમપોર.

થોડી વસ્તીવાળાં ગામો—નવાગામ, કરજ, કાપદરા, દુકી,
કમરવાડા, આજણા, ખટોદરા, પનાસ, મળુરા, ગોવાલક, દતોરા,
બેદવાડ, સોનતળાવ, લીંબાયત, આગળા, અથમલા

બીજી ચોપડીનો ડિક્ટેશન શિક્ષક ત્રણ આના [૪૧

પારસીની વધારે વસ્તીવાળાં ગામો—સુરત, અડાજણ,
ભાડા, અઠવા, ખજેદ, મીંગણપોર, ડભોલી, વેડ

વહોરાની વધારે વસ્તીવાળાં ગામો—રાદેર, મોટા વરાછા,
લાછપોર, કફલેટા, સામરોડ, કઢેલી

મીઠ બદર—ઝાવ, ખુડીઆ, ઉબેર, અહીં પહેલા મીઠું
પકવતા હતા

તાડીનાં ગામો—વેસુ, ખજેદ, ખુડીઆ, મમરોલી, ગોવાવડ,
અઠવા, સીંગણપોર, ડભોલી, વેડ

વખણાતી વસ્તુવાળાં ગામો.

રાદેર, અડાજણ, ભાડા-ખોર

કતારગામ, વેડ, ડુમસ—જમરખ કેરી

વેડ, ડભોલી, સીંગણપોર—તાડી

કુંભારીઆ—પીપર, શેરડી

કતારગામ, પરવટ—માટીના વામણ

ભાટપુર, ભાડા, કતારગામ, ડુમસ, વરાછા—શાકબાજી.

આલવા, ડુમસ, લીમપોર—ખારીઈ ખાત

વરાછા—રતાળુ, સુરણુ, આદ, ને ફણુમ

કોસાડ—ધી

ચોર્યાસી તાલુકાનું પુનરાવર્તન.

સ. ૧) ચોર્યાસી તાલુકો નામ પડવાનું મારણ શુ ?

સ. ૨) ચોર્યાસી તાલુકાની ચારે દિશાએ શુ શુ આવ્યું છે ?

૪૨] બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના.

- મ ૩) સુરત શહેર કરતા ચોર્યાસી તાલુકાની લાખ કટલા ગણી છે ?
પહોળાઈ કેટલા ગણી છે ? ચોર્યાસા તાલુકાની લાખ પહોળાઈ
કહો
- મ ૪) ચોર્યાસી તાલુકામાં કયાની જમીન ગસાળ છે ? કયા કયા
ગામની જમીન સારામાં સારી છે ?
- મ ૫) ચોર્યાસી તાલુકામાં કઈ કઈ નદીઓ છે ? એ નદીઓ કયાથી
નીકળી દેને મળે છે અને તેના પર મોટા ગામ કયા કયા છે ?
- મ ૬) મહંગાખાડી માયે મઈ ખાડીને જોડી દીધી છે ? એ એ ખાડી
મિવાય બીજી મઈ ખાડી છે ને તેનું પાણી ની નદીને મળે છે ?
- મ ૭) ચોર્યાસી તાલુકામાં કયા ભાગમાં તાપ ઓછો ને કયા ભાગમાં
તપાવ પડે છે તે પ્રશ્ન માય મટા
- મ ૮) મુગ્ધ શહેરની વસ્તી બાદ કરતા ચોર્યાસી તાલુકામાં કેટલા
માણસની વસ્તી છે અને તેમાં મુખ્ય વસ્તી શ્યા કયા વોકતી છે ?
- મ ૯) તાલુકાના લાન કયા કયા ધધા કરે છે ? લોકોનો મુખ્ય ધધો
કયા છે ?
- મ ૧૦) તાલુકાની મુખ્ય પેદાશ મટો
- મ ૧૧) તાલુકામાંથી શ્યો કયો માલ બહાર ગામ જાય છે ? બહાર
ગામથી શ્યો કયો માલ આવે છે ?
- મ ૧૨) તાલુકામાં મુમાફતી કઈ મઈ રીતે થઈ ગતે ?
- મ ૧૩) ચોર્યાસી તાલુકામાં ની કલ રેલવે આવેલી છે ?
- મ ૧૪) બી બી એન્ડ સી આઈ રલવના મેશનો દક્ષિણથી
આનુક્રમે ગણાવા
- મ ૧૫) જાકરાન એટલે શુ ? તાલુકામાં કયુ જાકરાન છે ?

ચોર્યાસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક જે આના [૪૩

સ ૧૬) કતારગામને દરવાજેથી ઉત્તરે જઈએ તો કયા કયા ગામે જવાય ?

સ ૧૭) સીંગણપોર ડબોલી ને વેડ જવું હોય તો કયે દરવાજેથી ઝઘ દિશામાં જવું ?

સ ૧૮) હોપપૂતપર થઈ વાયવ્યે જઈએ તો કયા કયા ગામ આવે ?

સ ૧૯) હોપપૂલ પરથી પશ્ચિમે જતા અનુક્રમે કયા કયા ગામ આવે તે ગણાવો

સ ૨૦) અડવાના દરવાજેથી નૈઋત્યમાં કયા કયા ગામે જવાશે ?

સ ૨૧) મજુરા દરવાજેથી દક્ષિણમાં જઈએ તો કયા કયા ગામ આવે ?

સ ૨૨) નવમારી દરવાજેથી એક માણુમ દક્ષિણમાં ચાલ્યો જાય છે - તો કયા કયા ગામ આવશે ?

સ ૨૩) સરાહના દરવાજેથી પૂર્વે કયા કયા ગામ આવ્યા ?

સ ૨૪) ઉધના સ્ટેશનથી કયા કયા ગામે જવાય ?

સ ૨૫) સચીન સ્ટેશનથી કયા કયા જઈ શકાય ?

સ ૨૬) ઉતરાણ સ્ટેશનથી કયા કયા ગામે જઈ શકાય ?

સ ૨૭) વરાછાની સડકે થઈ જઈએ તો કયા કયા ગામ આવે ?

સ ૨૮) સુરત શહેરની ઉત્તરમાં કયા કયા ગામ આવેલા છે ?

સ. ૨૯) સુરતથી ઇશાનમાં કયા કયા ગામે જઈ શકાય ?

સ ૩૦) સુરતથી પૂર્વમાં જતા કયા કયા ગામ આવે ?

સ ૩૧) સુરતથી અગ્નિ ખુણામાં કયા કયા ગામ આવ્યા ?

સ ૩૨) સુરતથી દક્ષિણમાં કયા કયા ગામ આવ્યા ?

સ. ૩૩) સુરતથી નૈઋત્યમાં જઈએ તો કયે કયે ગામે જવાય ?

સ ૩૪) સુરતથી પશ્ચિમમાં કયા કયા ગામ આવ્યા ?

- સ ૩૫) સુરતથી વાયવ્યમાં જતા કયા કયા ગામ આવે ?
 સ ૩૬) ચોર્યાસી તાલુકામાં આવેલા મોટા ગામ નકશામાં બતાવો.
 સ ૩૭) ઇનામી ગામો કયા કયા છે ? ગાયકવાડી ગામ ગણાવો.
 સ ૩૮) સુરતમાં પાણીના નળ કયાથી લાવ્યા છે ?
 મ ૩૯) સચીનના નવાખના તામામાં કયા કયા ગામો છે ?
 મ ૪૦) ચોર્યાસી તાલુકામાં કયા કયા કર્મમાં છે ?
 મ ૪૧) ચોર્યાસી તાલુકામાં આવેલા જનતાના ઠેકાણા લખો.
 મ ૪૨) હવા ખાવા લાયક ગામો કયા કયા છે ?
 મ ૪૩) થોડી વસ્તીવાળા ગામ ગણાવો.
 મ ૪૪) પારગીની વધારે વસ્તી કયા કયા ગામમાં છે ? વહોરાની વધારે વસ્તી કયા કયા ગામમાં છે ?
 મ ૪૫) કયા કયા ગામમાં અગાઉ મીઠું પકવતા હતા ?
 મ ૪૬) કયા કયા ગામમાં તાડીના ઝાડ ધણા છે ?
 મ ૪૭) નીચેના ગામો શાને માટે પ્રખ્યાત છે ?
 સુરત, રાદેર, કતારગામ, સીંગણપોર, ડભોલી, વેડ, ટુલપાડા,
 સણીઆ, ઉધના, ઘોડાદરા, સચીન, ડુમસ, બીમપોર,
 અશ્વિનીકુમાર, કાપદરા, ખજોદ, ઉમરા, અઠવા, અડાજણ,
 ભાડા, મોટા વરાછા, ઉખેર, ડુભાણ, કોસાડ, વરાછા,
 સ ૪૮) સચીનના નવાખના ગામોની હદ નકશામાં કયા રમથી બતાવેલી છે ?
 સ ૪૯) પીળા રમથી કયા રાજની હદ બતાવી છે ?
 સ ૫૦) ઇનામી ગામોની હદ કયા રમથી બતાવી છે ?
 સ. ૫૧) સચીન સ્ટેશનથી દક્ષિણમાં કયું સ્ટેશન છે ?

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત પુસ્તકો.

“ મુખગણિત શિક્ષક ”

ખાળ વર્ગનો	૦-૧-૬	ત્રીજા ધો.નો	૦-૨-૦
પહેલા ધો.નો	૦-૧-૯	ચોથા ધો.નો	૦-૪-૦
બીજા ધો.નો	૦-૨-૦	પાંચમા ધો.નો	૦-૪-૦

બીજા ધોરણની મૃદિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા.

“ ડિક્ટેશન શિક્ષક ”

ખાળપોથીનો	૦-૨-૦	ત્રીજાનો	૦-૩-૦
પહેલીનો	૦-૨-૬	ચોથીનો	૦-૪-૦
બીજાનો	૦-૩-૦	પાંચમીનો	૦-૪-૦

“ પ્રશ્નોત્તરમાળા ”

ગુજરાતની સામાન્ય ભૂગોળની	૦-૪-૦
મુખ્ય ઇલાકાની ભૂગોળની	૦-૪-૬
હિંદુસ્તાનની સામાન્ય ભૂગોળની	૦-૪-૦

“ ભૂગોળ શિક્ષક ”

ચાર્યાસી તાલુકાનો [૦-૨-૦] [મુરત જિલ્લાનો ૦-૩-૦]

બીજા ધોરણ માટે “મુખગણિતનાં મનોયત્ન” ૦-૫-૦

કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

“મુખગણિત શિક્ષક” વગેરેના કર્તા, શાહપોર-મુરત

પુસ્તકેશ-લલ્લભાઈ નારણરાય લીમડે

